

Elinkeinoministeriö

Pohjoismaiden neuvosto
Ved Stranden 18
DK-1061 Kööpenhamina

Vastaus Pohjoismaiden hallituksille esitettyyn kirjalliseen kysymykseen E20/2013 koskien luonnonvarojen, muun muassa uraanin, hyödyntämistä

Cecilie Tenfjord-Toftby (M) on 11. huhtikuuta 2013 kysynyt Pohjoismaiden hallituksilta:

Mihin toimiin hallitukset aikovat ryhtyä varmistaakseen, etteivät Pohjoismaat menetä pitkällä aikavälillä tärkeimpien luonnonvarojensa hallintaa ja saatavuutta?

Mihin toimiin Pohjoismaiden hallitukset aikovat ryhtyä varmistaakseen, että Pohjoismaiden alueen uraanin ja muiden raaka-aineiden mahdollinen hyödyntäminen ja myynti toteutetaan ympäristön ja turvallisuuspolitiikan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla?

Tanska

Yleisesti ottaen emme näe tällä hetkellä merkkejä siitä, että Pohjoismaat olisivat menettämässä tärkeiden luonnonvarojen hallinnan tai saatavuuden. Lähtökohtaisesti ulkomaiset investoinnit ovat erityisen tärkeitä myönteisen kehityksen turvaamiseksi myös luonnonvarojen kestävässä käytössä, kun noudatetaan voimassa olevia lakeja ja määräyksiä sekä ympäristön että turvallisuuden osalta. Tällaisissa tapauksissa meidän on toivotettava ulkomaiset investoinnit tervetulleiksi, sen sijaan että pelkäisimme niitä. Lisäksi Pohjoismaiden tulee myöntää, että luonnonvarojen hyödyntämisen asiantuntijuus on paljolti Pohjoismaiden ulkopuolella, esimerkiksi Kanadassa ja Australiassa.

Kiinalaisia investointeja ja kiinalaista toimintaa puolestaan on kaikkialla maailmassa. Tanska rohkaisee kiinalaisia yrityksiä tekemään investointeja Tanskan kuningaskunnassa, ja olemme iloisia, kun näin käy. Lähtökohtaisesti tällä alueella ei siis arvioida tarvittavan uusia, erityisiä lainsäädännöllisiä tai muita toimenpiteitä.

On kuitenkin selvää, että uusiin mahdollisuuksiin saattaa liittyä uusia haasteita. Kysymyksessä viitataan tältä osin erityisesti Grönlannin maaperästä mahdollisesti louhittavaan uraaniin.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että Grönlannilla on tähän mennessä ollut nollatoleranssiperiaate eli radioaktiivisten aineiden louhintakielto. Tanskan kuningaskunnan kaikilla kolmella osalla on myös kansainvälisiin sopimuksiin ja muihin kansainvälisiin sääntöihin sisältyviä velvoitteita.

12. maaliskuuta 2013 pidetyt Inatsisartut-vaalit (Grönlannin maakuntapäivävaalit) voitti Aleqa Hammondin johtama Siumut-puolue. Siinä yhteydessä esiteltiin koalitiopohja "Yhtenäinen maa – yhtenäinen kansa", jossa esitetään luopumista nollatoleranssiperiaatteesta. Uusi maakuntahallitus ei ole vielä päättänyt sen täytäntöönpanosta.

Asia on sen verran hankala, että se on selvitettävä perusteellisesti. Niinpä yhdessä Grönlannin kanssa onkin ryhdytty mittavaan selvitystyöhön, jonka tarkoituksena on selvittää nollatoleranssiperiaatteesta luopumisen olennaiset seuraukset ja mukanaan tuomat mahdollisuudet louhia ja viedä maasta uraania.

Kaikkien kannalta on erittäin tärkeää, että mahdollinen uraanin louhinta toteutetaan sekä ekologisesti, turvallisuuspoliittisesti että muutenkin turvallisella tavalla. Keskiöön nousee sen vuoksi erityisesti analyysi ja katsaus voimassa olevista kansainvälisistä velvoitteista. Tämä koskee erityisesti IAEA:n määrittämiä sääntöjä ja ohjeita.

Ruotsi

Ruotsi on Tanskan kanssa samaa mieltä siitä, ettei näkyvissä ole mitään merkkejä siitä, että Pohjoismaat olisivat menettämässä pitkällä aikavälillä tärkeimpien luonnonvarojensa hallinnan ja saatavuuden. Tanskan tavoin Ruotsi pitää ulkomaisia investointeja maan kaivannaisteollisuuteen myönteisenä asiana.

Ruotsi sallii uraanin louhimisen kallioperästä, mutta Ruotsissa ei tällä hetkellä harjoiteta uraanin louhintaa. Uraani on kaivoslain piiriin kuuluva konsessiomineraali. Konsessiomineraalien kaivantaa tai muuta niihin liittyvää teollista toimintaa ei voi ryhtyä harjoittamaan, ennen kuin aiottu toiminta on arvioitu ympäristökaaren vaatimusten kannalta. Ruotsissa on nykyaikainen ympäristökaari, jossa teolliselle toiminnalle asetetaan tiukat vaatimukset.

Uraanin louhinta ja uraanipitoisen aineksen louhintaan tarkoitettujen laitosten perustaminen edellyttävät ympäristökaaren nojalla hallituksen lupakäsittelyä. Kunnalla, johon kyseistä toimintaa suunnitellaan, on veto-oikeus. Mineraalilain ja ympäristökaaren ohella myös ydinteknistä toimintaa koskeva laki ja asetus, säteilyturvalaki

sekä kaavoitus- ja rakennuslaki tulevat voimaan uraanin mahdollisen louhinnan yhteydessä. Uraanin käsittelyä säädellään siis mittavalla säännöstöllä, eikä mikään viittaa siihen, etteivätkö sen mahdollinen louhinta ja myynti tapahtuisi ympäristön kannalta ja turvallisuuspoliittisesti turvallisella tavalla.

Suomi

Myös Suomi yhtyy Tanskan vastaukseen.

Suomi noudattaa uraanin hyödyntämisessä samaa käytäntöä kuin Ruotsi: kunnalla on veto-oikeus uraanikaivoksen osalta, ja lisäksi tarvitaan ympäristölupa ja useita muita lupia, ennen kuin toiminta voidaan aloittaa.

Norja

Norja yhtyy käsitykseen, ettei Pohjoismaissa ole merkkejä siitä, että ne olisivat menettämässä tärkeiden mineraalivarojen hallinnan tai saatavuuden.

Norjassa radioaktiivisten mineraalien, kuten uraanin, louhinta on lähtökohtaisesti sallittu, mutta louhintaa ei tällä hetkellä harjoiteta. Mineraalilaki ei aseta erityisvaatimuksia radioaktiivisten mineraalien louhinnalle, mutta saastelaissa on radioaktiivisen aineksen käsittelyä ja varastointia koskevat vaatimukset. Louhinta vaatisi kaavoitus- ja rakennuslain mukaista vaikutusten selvittämistä, ja sen olisi täytettävä tiukat ympäristövaatimukset.

Radioaktiivisten mineraalien louhintaa harjoittavilla yrityksillä on oltava valtion säteilyturvaviranomaisen lupa. Yrityksen on selvitettävä valtion säteilyturvaviranomaisen kanssa, mitä raportteja, lupia yms. tarvitaan. Radioaktiivisista mineraaliesiintymistä saadun malmin maasta vientiin tarvitaan vientivalvontamääräysten mukaan ulkoasiainministeriön lupa.

Islanti

Islanti yhtyy käsitykseen, jonka mukaan ei ole merkkejä siitä, että Pohjoismaat olisivat menettämässä tärkeiden luonnonvarojen hallinnan tai saatavuuden.

Tärkeitä radioaktiivisia metalleja, kuten uraania, ei ole löydetty Islannista, eikä Islannissa ole voimassa olevaa lainsäädäntöä tai määräyksiä radioaktiivisten metallien etsinnästä, tutkimuksesta tai louhimisesta.

Islannissa ei harjoiteta tällä hetkellä metallien louhintaa. Vuodesta 1991 lähtien on muutamaan otteeseen etsitty ja tutkittu kultaa ja muita jalometalleja. Niihin tarvittavat investoinnit ovat tulleet suureksi osaksi Kanadasta.

Islannissa on kiinnostusta mineraalien ja metallien tutkimus- ja louhintahankkeisiin sekä islantilaisten että ulkomaisten investojien tuella. Tämä koskee sekä maaperään että Islannin talousalueen sisällä olevaan merenpohjaan liittyviä hankkeita.

Annie Lööf
Elinkeinoministeri
Puheenjohtajamaa Ruotsi